

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Α΄ ΤΑΞΗΣ

2. ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

• Γενικά

Τα τριτόκλιτα επίθετα διαιρούνται κατά το χαρακτήρα τους σε: α) *φωνηεντόληκτα* και β) *συμφωνόληκτα*. Τα φωνηεντόληκτα μπορούν να είναι *τρικατάληκτα* (ξεχωριστές καταλήξεις για κάθε γένος) ή *δικατάληκτα* (ίδια κατάληξη για τα αρσενικά και τα θηλυκά και διαφορετική για τα ουδέτερα). Τα συμφωνόληκτα μπορούν, επίσης, να είναι *τρικατάληκτα*, *δικατάληκτα* ή *μονοκατάληκτα* (σε αυτήν την περίπτωση συναντάται μόνο αρσενικό και θηλυκό γένος του επιθέτου).

Ειδικότερα για τα συμφωνόληκτα αυτά διαιρούνται σε: α) *αφωνόληκτα* (οπότε το θέμα τους λήγει σε: κ, γ, χ, τ, δ, θ, π, β, φ), β) *ενρινόληκτα* και *υγρόληκτα* (οπότε το θέμα τους λήγει: μ, ν, λ, ρ) και γ) *σιγμόληκτα*.

• Φωνηεντόληκτα

1. Τρικατάληκτα

✓ **Ας δούμε μερικές παραδειγματικές κλίσεις...**

	Ενικός αριθμός					
ον.	<i>βαθὺ-ς</i>	<i>βαθεῖα</i>	<i>βαθὺ</i>	<i>θῆλυ-ς</i>	<i>θήλειᾶ</i>	<i>θῆλυ</i>
γεν.	<i>βαθέ-ος</i>	<i>βαθείας</i>	<i>βαθέ-ος</i>	<i>θήλε-ος</i>	<i>θηλείας</i>	<i>θήλε-ος</i>
δοτ.	<i>βαθεῖ</i>	<i>βαθείᾳ</i>	<i>βαθεῖ</i>	<i>θήλει</i>	<i>θηλείᾳ</i>	<i>θήλει</i>
αιτ.	<i>βαθὺ-ν</i>	<i>βαθεῖαν</i>	<i>βαθὺ</i>	<i>θῆλυ-ν</i>	<i>θήλειᾶν</i>	<i>θῆλυ</i>
κλ.	<i>βαθὺ</i>	<i>βαθεῖα</i>	<i>βαθὺ</i>	<i>θῆλυ</i>	<i>θήλειᾶ</i>	<i>θῆλυ</i>

	Πληθυντικός αριθμός					
ον.	<i>βαθεῖς</i>	<i>βαθεῖαι</i>	<i>βαθέ-α</i>	<i>θήλεις</i>	<i>θήλειαι</i>	<i>θήλε-α</i>
γεν.	<i>βαθέ-ων</i>	<i>βαθειῶν</i>	<i>βαθέ-ων</i>	<i>θηλέ-ων</i>	<i>θηλειῶν</i>	<i>θηλέ-ων</i>
δοτ.	<i>βαθέ-σι</i>	<i>βαθείαις</i>	<i>βαθέ-σι</i>	<i>θήλε-σι</i>	<i>θηλείαις</i>	<i>θήλε-σι</i>
αιτ.	<i>βαθεῖς</i>	<i>βαθείας</i>	<i>βαθέ-α</i>	<i>θήλεις</i>	<i>θηλείας</i>	<i>θήλε-α</i>
κλ.	<i>βαθεῖς</i>	<i>βαθεῖαι</i>	<i>βαθέ-α</i>	<i>θήλεις</i>	<i>θήλειαι</i>	<i>θήλε-α</i>

✓ Παρατηρήσεις

Στο αρσεν. (και στο ουδέτερο) είναι γενικώς οξύτονα: *βαθύς, βαρύς, βραδύς, γλυκός, δασύς, εὐθύς, εὐρύς, ἡδύς, θρασύς, ὀξύς, παχύς, ταχύς, τραχύς* κ.ά.· βαρύτονα είναι μόνο το *θῆλυς, θήλεια, θῆλυ* και το *ἥμισυς, ἡμίσεια, ἥμισυ* (γεν. του ἡμίσεος, τῆς ἡμισείας, τοῦ ἡμίσεος κτλ.).

✓ **Λίγη εξάσκηση: με τον ίδιο τρόπο ας κλίνετε το επίθετο: *βραδύς***

ον.	_____	_____	_____	} Ενικός
γεν.	_____	_____	_____	
δοτ.	_____	_____	_____	
αιτ.	_____	_____	_____	
κλ.	_____	_____	_____	

ον.	_____	_____	_____	} Πληθυντικός
γεν.	_____	_____	_____	
δοτ.	_____	_____	_____	
αιτ.	_____	_____	_____	
κλ.	_____	_____	_____	

2. Δικατάληκτα

✓ **Ας δούμε μερικές παραδειγματικές κλίσεις...**

		Ενικός αριθμός							
ον.	ὁ ἢ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	ὁ ἢ	δίπηχυ-ς	τὸ	δίπηχυ	
γεν.	τοῦ τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	τοῦ τῆς	διπήχε-ος	τοῦ	διπήχε-ος	
δοτ.	τῷ τῇ	εὐβότρυ-ι	τῷ	εὐβότρυ-ι	τῷ τῇ	διπήχει	τῷ	διπήχει	
αιτ.	τὸν τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	τὸν τὴν	δίπηχυν	τὸ	δίπηχυν	
κλ.	(ὦ)	εὐβοτρυ	(ὦ)	εὐβοτρυ	(ὦ)	δίπηχυ	(ὦ)	δίπηχυ	
		Πληθυντικός αριθμός							
ον.	οἱ αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	οἱ αἱ	διπήχεις	τὰ	διπήχε-α και διπήχη	
γεν.	τῶν	εὐβοτρύ-ων	τῶν	εὐβοτρύ-ων	τῶν	διπήχε-ων	τῶν	διπήχε-ων	
δοτ.	τοῖς ταῖς	εὐβότρυ-σι	τοῖς	εὐβότρυ-σι	τοῖς ταῖς	διπήχε-σι	τοῖς	διπήχε-σι	
αιτ.	τούς τὰς	εὐβότρυ-ς	τὰ	εὐβότρυ-α	τούς τὰς	διπήχεις	τὰ	διπήχε-α (-η)	
κλ.	(ὦ)	εὐβότρυ-ες	(ὦ)	εὐβότρυ-α	(ὦ)	διπήχεις	(ὦ)	διπήχε-α (-η)	

✓ **Παρατηρήσεις**

Κατά το εὐβοτρυς (= αυτός που έχει άφθονα σταφύλια) κλίνονται: πολύιχθυς, φίλιχθυς· λεύκοφρυς, σύνοφρυς· ἄδακρυς, πολύδακρυς, φιλόδακρυς κ.ά.

Κατά το δίπηχυς κλίνονται: τρίπηχυς, τετράπηχυς κτλ., διπέλεκυς, τριπέλεκυς κτλ.

✓ **Λίγη εξάσκηση: με τον ίδιο τρόπο ας κλίνετε το επίθετο: πολύδακρυς**

ον.	_____	_____	} Ενικός
γεν.	_____	_____	
δοτ.	_____	_____	
αιτ.	_____	_____	
κλ.	_____	_____	
ον.	_____	_____	} Πληθυντικός
γεν.	_____	_____	
δοτ.	_____	_____	
αιτ.	_____	_____	
κλ.	_____	_____	

✎ Εργασίες για καλύτερη εμπέδωση ✎

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον σωστό τύπο του επιθέτου που βρίσκεται στην παρένθεση:

α) Εἰ γὰρ οἱ μὲν(βραδύς) οἱ δὲ(ταχύς), οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλεῖον τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἢ τούτων διαφορὰ λαμβάνει τὴν τιμὴν.

β) Λίαν(βαθύς) τὰς φάλαγγας ποιοῦμεν αἱ πόλεις κύκλωσιν τοῖς πολεμίοις παρέχοιεν.

γ) Τῆς δὲ τοιαύτης ἡδονῆς(ταχύς) ἢ μεταβολή. καὶ ἐρωτικοὶ δ' οἱ νέοι·

δ) Καὶ γὰρ ὄρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ(τραχύς), ἐκόλαζέ τε ἰσχυρῶς, καὶ ὀργῇ ἐνίστε, ὡς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν ἔσθ' ὅτε.

2. Να γράψετε τους παρακάτω τύπους στον άλλο αριθμό:

τοῦ εὐθέος : _____
ταῖς ἀδάκρυσι : _____
τῶν διπελεκέων : _____
τὰ ἡμίσεια : _____

3. Να γράψετε τις πτώσεις που ζητούνται στα παρακάτω επίθετα:

	γενική ενικού αρσενικού γένους	δοτική πληθυντικού του ουδετέρου γένους
γλυκὺς		
	αιτιατική ενικού του θηλυκού γένους	γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους
δασὺς		
	κλητική ενικού του ουδετέρου γένους	αιτιατική πληθυντικού του αρσενικού γένους
πολύδακρυς		
	γενική ενικού αριθμού του αρσενικού γένους	αιτιατική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους
φιλόδακρυς		
	δοτική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους	κλητική πληθυντικού αριθμού του ουδετέρου γένους
σύνοφρυς		